

Roll No.

Total Pages : 03

MDE/M-24

7076

BRAHMANAM VEDAGNI CHA

SKT-HC-201-VI Paper-VI

Time : Three Hours]

[Maximum Marks : 80

नोट : सर्वे प्रश्नाः समाधेयाः ।

1. अधोलिखितानां प्रश्नानां संक्षिप्तोत्तरं लिखत— 4×4=16

(क) शुनः शेषः देवरात नाम्ना कथं प्रसिद्धः ?

(ख) षड्भावविकारं स्पष्टयत ।

(ग) अग्निः कस्मात् इत्यस्य कोऽभिप्रायः ?

(घ) उदात्त स्वरस्य स्वरूपं लिखत ।

2. (क) अधोलिखितेषु अंशद्वयं संस्कृतमाध्यमेन व्याख्येयम्— 2×4=8

(i) किं नु मलं, किमजिनं, किमु श्मश्रूणि, किं तपः ।

पुत्रं ब्राह्मणं इच्छध्वं, स वै लोकोऽवदावदः ॥

(ii) चरन् वै मधु विन्दति चरन् स्वादुमुदुम्बरम् ।

सूर्यस्य पश्य श्रेमाणं यो न तन्द्रयते चरंश्चरैवेति ॥

(iii) अथ ह शुनःशेष ईक्षांचक्रऽमानुषमिव वै मा विशसिष्यन्ति,

हन्ताहं देवता उपधावामीति स प्रजापतिमेव प्रथमं

देवतामुपससार ।

(ख) शुनः शेषाख्याने प्रतिपादित पुत्रस्य महत्त्वं संस्कृतमाध्यमेन लिखत । $1 \times 8 = 8$

अथवा

शुनःशेषः आत्मानं वरुणपाशात् कथं मुक्तवान् इति संस्कृत-माध्यमेन लिखत ।

3. (क) अधोलिखितेषु सन्दर्भद्वयस्य व्याख्या कार्याः— $2 \times 4 = 8$

- (i) इन्द्रिय नित्यं वचनमौदुम्बरायणः । तत्र चतुष्टवं नोपपद्यते ।
- (ii) अथ यस्य आगमाद् अर्थपृथक्त्वम् अहं विज्ञायते, न तु औद्देशिकमिव, विग्रहेण पृथक्त्वात् स कर्मोपसंग्रहः ॥
- (iii) यथो हि नु वै एतम् । तद् यत्र स्वरसंस्कारौ समर्थौ प्रादेशिकेन गुणेन अन्वितौ स्यातां ॥

(ख) निरुक्तशास्त्रस्य प्रयोजनम् लिखत । $1 \times 8 = 8$

अथवा

वेदमन्त्राः सार्थकाः अनर्थकाः वा प्रतिपादयत ॥

4. (क) अधोलिखितेषु पंक्तिद्वयस्य विशदव्याख्या करणीया— $2 \times 4 = 8$

- (i) अविद्यमाने सामान्येऽप्यक्षर-वर्ण-सामान्यान्निर्ब्रूयात् । न त्वेव न निर्ब्रूयात् । न संस्कारमाद्रियेत । विशयवत्यो हि वृत्तयो भवन्ति । यथार्थं विभक्तीः सम्ममयेत ।

(ii) तत्र परोक्षकृताः सर्वाभिर्नामविभक्तिभिर्युज्यन्ते प्रथम-पुरुषैश्चाख्यातस्य ।

(iii) महाभाग्यात् देवतायाः एकः आत्मा बहुधा स्तूयते। एकस्य आत्मनः अन्ये देवाः प्रत्यङ्मानि भवन्ति ।

(ख) यास्कदृशा निर्वचनसिद्धान्तान् लिखत । $1 \times 8 = 8$

अथवा

अग्निः, पुरुषः, अध्वयुः, हिरण्यः-शब्दानां निर्वचनानि लिखत ।

5. अधोलिखितेषु कयोश्चिद् द्वयोः परिचयो देयः— $2 \times 8 = 16$

- (क) वैदिकसन्धिः ।
- (ख) लेट् लकारः ।
- (ग) वैदिकभाषायाः स्वरूपम् ।